

Boekmanstichting 2020:
Kennis van Cultuur
Activiteitenplan
2017-2020

Inhoud

1. Koers

- 1.1 Het nieuwe activiteitenplan 3
- 1.2 Visie: kenniscentrum met regierol 4
- 1.3 Uitgangspunten 4
- 1.4 Profilering 5
- 1.5 Doelgroep 5

2. Thema's

- 2.1 Waarde van cultuur 7
- 2.2 Capaciteit 7
- 2.3 Participatie 8
- 2.4 Geldstromen 8
- 2.5 Concurrentiekracht 8

3. Functies

- 3.1 Prioriteiten in functies van het kenniscentrum 9
- 3.2 Duiding 9
- 3.3 Debat 11
- 3.4 Documentatie 12
- 3.5 Deling 13
- 3.6 Diensten 14

4. Instrumenten

- 4.1 Mix van instrumenten 15
- 4.2 Platform voor cultuurstatistiek 16
- 4.3 Cultuurindex 17
- 4.4 Tijdschrift Boekman 18
- 4.5 Catalogus 19
- 4.6 Websites 19
- 4.7 Communicatiestrategie 20

5. Organisatie

- 5.1 Kwesties en consequenties 20
  - 5.2 Personele invulling van prioriteiten 21
  - 5.3 Gevolgen voor de formatie 21
  - 5.4 Governance 22
  - 5.5 Financiën 23
-

I. Koers

1.1 Het nieuwe activiteitenplan

Voor u ligt het herziene activiteitenplan 2017-2020 van de Boekmanstichting, het kenniscentrum voor kunst, cultuur en beleid in Nederland. Een kenniscentrum dat als primaire taak heeft trends en ontwikkelingen in de culturele sector op onafhankelijke wijze en op basis van betrouwbare cultuurcijfers te duiden ten behoeve van de zichtbaarheid van cultuur in het maatschappelijke en politieke krachtenveld.

Dit eerste hoofdstuk verwoordt de visie van de Boekmanstichting richting 2020 en toont de missie, de opdracht, de kernwaarden en de primaire doelgroep. Hoofdstuk 2 beschrijft de inhoudelijke thema's die de komende jaren van belang zijn voor de cultuursector. Hoofdstuk 3 bevat de vijf functies en de prioriteitstelling, vertaald in activiteiten. In hoofdstuk 4 worden de instrumenten toegelicht die de Boekmanstichting de komende periode inzet. Hoofdstuk 5 bevat ten slotte de gevolgen van de visie in dit activiteitenplan voor organisatie, governance en financiën.

1.2 Visie: kenniscentrum met regierol

De cultuursector is in transitie; ze wordt geconfronteerd met een groeiend aantal sociale, economische en juridische uitdagingen. Sector-

brede trends daarbij zijn decentralisatie van het beleid, een terugtrekkende overheid, lagere inkomsten voor culturele instellingen door de economische crisis en overheidsbezuinigingen, een veranderende arbeidsmarkt met een opmars van zzp'ers en vrijwilligers, digitalisering van de productie, distributie en receptie en een afname in het culturele aanbod, vooral in kleine gemeenten en krimpregio's. Deze en andere trends vragen om a) solide documentatie, en vervolgens b) deskundige, onafhankelijke duiding. Dit ook om de ontwikkelingen in (internationaal) perspectief te kunnen zien en daar beleid op te kunnen ontwikkelen, zowel door instellingen als overheden. Daarvoor is het van belang beschikbare cultuurcijfers bij elkaar te brengen, te analyseren, van duiding te voorzien en publiekelijk beschikbaar te stellen. Door zich hier optimaal voor in te zetten, komt de Boekmanstichting tegemoet aan de behoefte van beleidmakers aan *evidence-based* cultuurbeleid én draagt zij bij aan de professionalisering van het cultuurbeleid in Nederland.

In samenwerkingsverbanden met andere kenniscentra en cijferleveranciers, zoals bij de Cultuurindex en het platform voor nationale en regionale cultuurstatistici, wil de Boekmanstichting haar unieke regierol versterken door te bouwen aan een *open access* platform voor culturele trends en cultuurstatistieken.

Ook internationaal gezien is er sterke behoefte aan afstemming en verbetering van beschikbare cultuurdata. Recente ontwikkelingen op dat vlak geven de Boekmanstichting de kans om binnen de internationale gemeenschap van het Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe een leidende rol op zich te nemen. De potentie en mogelijkheden van dit netwerk zijn groot, en reiken voorbij de grenzen van Europa, door reeds opgezette samenwerkingsverbanden met Americans for the Arts, de Asia-Europe Foundation en de International Federation of Arts Councils and Culture Agencies.

1.3 Uitgangspunten

Missie

De Boekmanstichting is het enige onafhankelijke kenniscentrum voor kunst- en cultuurbeleid in Nederland. Zij verzamelt, analyseert, duidt en deelt data en informatie over de cultuursector en stimuleert en faciliteert daarmee het gefundeerde cultuurdebat en -beleid.

Kernwaarden

De Boekmanstichting heeft een aantal kernwaarden, die de identiteit van de stichting karakteriseren. De Boekmanstichting wordt door het veld op deze waarden herkend en is door de combinatie ervan onderscheidend van andere spelers in het veld.

- Onafhankelijk
- Verbindend
- Deskundig
- Relevant

Opdracht

De Boekmanstichting voert haar taken uit conform art. 3.45 in de Wet op het specifiek cultuurbeleid, als instelling werkzaam op het terrein van onderzoek en statistiek. Zij richt zich op:

- het bevorderen en faciliteren van onderzoek over productie, distributie en afname van kunst en cultuur en over het nationale en internationale kunst- en cultuurbeleid, alsmede op
- het bevorderen en faciliteren van meningsvorming over productie, distributie en afname van kunst en cultuur en over het nationale en internationale kunst- en cultuurbeleid.

1.4 Profilering

De Boekmanstichting bevindt zich in een unieke positie als een van de vier bovensectorale kennisinstituten, en de enige culturele instelling binnen de gesubsidieerde cultuur die zich succesvol langdurig en kunstenbreed bezighoudt met de maatschappelijke aspecten van kunst, cultuur en beleid. De Boekmanstichting vervult een cruciale rol in het samenbrengen van multidisciplinaire kennis en informatie over kunst- en cultuurbeleid voor en met belanghebbenden en belangstellenden. De stichting brengt deze verbindende functie tot uiting door met nadruk te kiezen voor de benaming *kenniscentrum*. Andere publieke kennisorganisaties, zoals het SCP en het CBS, zijn belangrijke partners bij het invullen van de verschillende functies van de Boekmanstichting. Dit geldt ook voor collega-bovensectorale kennisinstituten als het LKCA, DutchCulture en DEN. Laatstgenoemde hebben in tegenstelling tot de Boekmanstichting ook beleidsuitvoerende taken en vervullen daarmee een wezenlijk andere rol, en met een andere reikwijdte, binnen de cultuursector. Dit geldt ook voor interessante partners in andere maatschappelijke domeinen, zoals het Mulier Instituut, het Kenniscentrum Sport, Vilans en het Rathenau Instituut. De Boekmanstichting ziet daarbij steeds meer mogelijkheden tot samenwerking op sectoroverstijgende onderwerpen. Internationaal gezien zijn instellingen zoals het Belgische Kunstenpunt, of het Zweedse Kultur Analys voor de hand liggende samenwerkingspartners.

1.5 Doelgroep

De Boekmanstichting richt haar activiteiten op iedereen die zich vakmatig bezighoudt met cultuurbeleid. Dit kan zijn vanuit het perspectief van de culturele sector, overheid, media en wetenschap. Bij het prioriteren en organiseren van activiteiten neemt de Boekmanstichting de vragen en behoeftes vanuit deze doelgroep als uitgangspunt, teneinde voluit relevant te zijn. Bij dit alles acht de Boekmanstichting het van groot belang dat kennis en discussie in deze professionele omgeving maximaal toegankelijk en aansprekend zijn voor het brede publiek van geïnteresseerden.

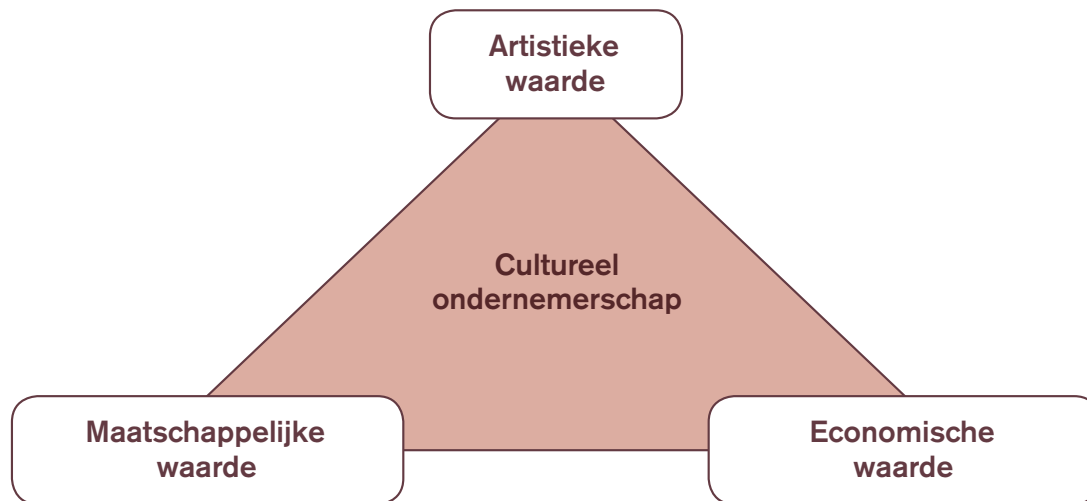
2. Thema's

De Boekmanstichting richt zich de komende jaren op vijf inhoudelijke thema's die voor de gehele cultuursector in Nederland relevant zijn, te weten *waarde van cultuur, capaciteit, participatie, geldstromen* en *concurrentiekracht*. Het eerste thema vormt de kern van het cultuurbeleid. De volgende vier thema's zijn belangrijke pijlers daaronder, die ook terugkomen in de Cultuurindex. Deze thema's worden momenteel door geen andere instantie belicht vanuit een onafhankelijk, overkoepelend en deskundig perspectief, en vormen daarom bij uitstek het werkgebied van de Boekmanstichting. Binnen de vijf thema's bevordert de stichting conform haar opdracht onderzoek en meningsvorming.

2.1 Waarde van cultuur

Een actueel en overkoepelend thema voor de komende jaren betreft de waarde van cultuur in artistieke, maatschappelijke en economische zin. Deze drie invalshoeken vormen ook de basis voor het creëren van waarde in het kader van cultureel ondernemerschap. De minister van OCW hanteert deze insteek al enige jaren, en benoemt het opnieuw in *Ruimte voor Cultuur*, de uitgangspunten voor haar cultuurbeleid 2017-2020.

Ook op regionaal en lokaal niveau vormt de waarde van cultuur langs deze drie invalshoeken steeds vaker de basis voor cultuurbeleid. De VNG hanteert dezelfde waarden in de handreiking voor lokaal cultureel ondernemerschap. Het thema waarde van cultuur bestrijkt verder vraagstukken rondom legitimiteit van cultuursubsidies, verantwoordings-systematiek, het deskundigheidsoordeel en draagvlak voor cultuur onder de Nederlandse bevolking.

2.2 Capaciteit

Dit thema gaat over het cultuuraanbod en betreft bijvoorbeeld aard en omvang van de cultuurproducerende instellingen, zowel gesubsidieerd als meer commercieel. Ook omvat het de omvang en ontwikkelingen in de culturele infrastructuur, zoals de lokale accommodaties met podia en broedplaatsen. Een derde insteek is werkgelegenheid binnen de sector, inclusief de verschuiving van dienstverbanden naar zzp'ers en vrijwilligers. Hiermee wordt het cultuurbeleid gevoed wat betreft de verdeling van de verantwoordelijkheden over de culturele infrastructuur tussen verschillende overheidslagen, die via convenanten wordt beschreven maar waarin ook veel veranderingen ophanden zijn.

2.3 Participatie

Met dit thema gaat de Boekmanstichting in op cultuurdeelname: hoeveel mensen nemen deel aan cultuur en hoe vaak, welke mensen zijn dat, waaraan nemen zij deel, onder welke voorwaarden en waarom, en hoe ontwikkelen deze cijfers zich? Hierbij wordt onderscheid gemaakt in passieve en actieve cultuurbeoefening. Diversiteit van het publiek staat hoog op de beleidsagenda, mede gezien de thematiek die het SCP heeft verwoord in *Gescheiden Werelden* en die grote impact heeft op de culturele sector. Participatie is immers een belangrijke graadmeter in het nationaal en lokaal cultuurbeleid voor doelmatigheid en doeltreffendheid van publieke financiering.

2.4 Geldstromen

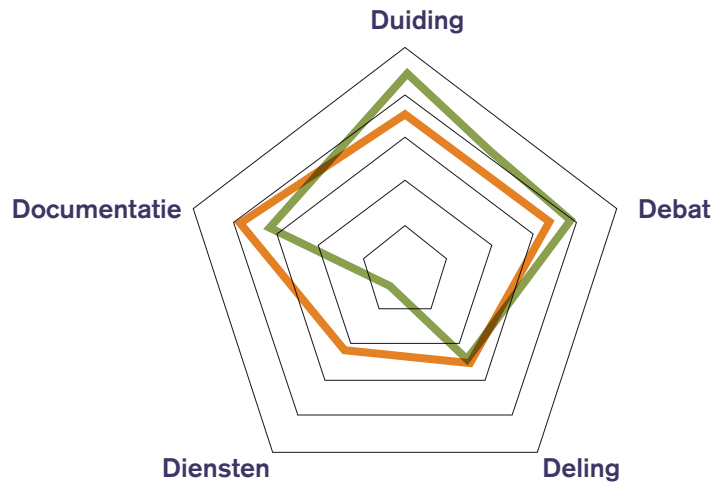
In dit thema gaat de Boekmanstichting in op de financiering van en inkomstenbronnen voor cultuur. Een onderwerp hierbij is de ontwikkeling van de gemeentelijke, provinciale en rijkssubsidie, en de verdeling daarvan over verschillende subsectoren. Evenzeer is de ontwikkeling van de eigen inkomsten van culturele instellingen relevant, mede gezien de normen die hiervoor nationaal en vaak ook lokaal gelden. *Benchmarks* en doorsnedes uit verschillende sectoren en andere classificaties van culturele instellingen helpen de sector realistische verwachtingen te formuleren voor eigen inkomsten. Verder is het zicht op ontwikkeling van private bronnen zoals sponsors, fondsen en donateurs en de stimuleringsmaatregelen die worden genomen zoals de Geefwet van belang. Het is de ambitie van de Boekmanstichting om de effecten van dergelijke maatregelen longitudinaal te monitoren. De Boekmanstichting maakt deze informatie inzichtelijk en betreft er actief diverse partners in, waaronder planbureaus, om de informatieverzameling te continueren en te verbeteren.

2.5 Concurrentiekracht

Binnen dit thema belicht de Boekmanstichting de positie van de cultuursector in de nationale economie en de positie van de Nederlandse cultuursector in het buitenland: hoe doet de culturele sector het ten opzichte van andere vrijetijdsbestedingen? En hoe sterk staan de Nederlandse cultuurproducten in verhouding tot producten uit het buitenland? Hier speelt de aantrekkingskracht van culturele voorzieningen op (inter) nationaal maar evenzeer regionaal en lokaal niveau een rol. Het identificeren van deze kracht, bijvoorbeeld in de vorm van optiewaarde, legt een indirecte economische basis onder het cultuurbeleid van alle overheidslagen. Lopende onderzoeken zoals die van de Atlas voor Gemeenten, waaruit blijkt dat culturele voorzieningen een grote rol spelen in de woonaantrekkelijkheid van gemeenten, worden onder regie van de Boekmanstichting verrijkt met stedelijke en regionale onderzoeken en gepresenteerd met regionale Cultuurindexen.

3. Functies

Positionering Boekmanstichting

- Huidige situatie
- Toekomstige situatie

3.1 Prioriteiten in functies van het kenniscentrum

De Boekmanstichting vervult als kenniscentrum vijf functies die complementair zijn, maar waarin een nieuwe prioritering wordt aangebracht. De Boekmanstichting heeft een groot kennisnetwerk dat nog beter benut zal worden in de uitvoering van de functies in de toekomst. Bovenstaande figuur toont welke richting de Boekmanstichting inslaat.

3.2 Duiding

Met de functie duiding geeft de Boekmanstichting betekenis aan kwantitatieve en kwalitatieve gegevens. Het betreft dataverzameling, beleidsinformatieverzameling, analyse, verklaring en ontsluiting. Met de uitvoering van deze functie zet de stichting haar kennis en kunde in voor het duiden van maatschappelijke en sociale trends in het veld van cultuurbeleid.

Duiding wordt de belangrijkste functie van de Boekmanstichting. De stichting kiest er dan ook voor deze functie, waarop zij onder-

scheidend is van anderen in het veld, sterk te verzwaren. In een wereld waarin informatie volop beschikbaar is, neemt de behoefte aan duiding van informatie toe. De Boekmanstichting investeert daarom in data-verzameling en analyse daarvan. Instrumenten zijn onder meer de nieuwe *Boekman Extra's*, het tijdschrift *Boekman* en de Cultuurindex. Deze maken het mogelijk trends en ontwikkelingen adequaat en tijdig te identificeren, te analyseren en de vertaalslag te maken naar bruikbare informatie voor beleid van culturele instellingen en overheid.

Met de duidingsfunctie voorziet de Boekmanstichting overheid en instellingen gevraagd en ongevraagd van gegevens en analyses, en ze zal hierbij steeds meer *state-of-the-art* data-analysetechnieken inzetten. De ontwikkeling van de Cultuurindex heeft als katalysator gewerkt om kennis te ontwikkelen en de stichting te positioneren. Komende periode wil de Boekmanstichting dit verder uitbouwen om haar positie als autoriteit op dit gebied te verstevigen.

Activiteit	Beschrijving	Aantal	Partners
Data-analyse	Trendduiding d.m.v. bondige tekstuele toelichtingen op basis van actuele cultuurdata	Doorlopend	Atlas voor Gemeenten, SCP, brancheorganisaties en universitaire vakgroepen
Cultuurindex	De Staat van Cultuur in 83 indicatoren, in druk, website en platform	Eenmaal per 2 jaar: 2017, 2019	Atlas voor Gemeenten, SCP, CBS, Federatie Cultuur en vele cultuur(data)specialisten
Tijdschrift <i>Boekman</i>	Vakblad voor trends in cultuur	Eenmaal per kwartaal	Vak- en brancheorganisaties, auteurs en redacteurs
<i>Boekman Extra</i>	Thematische verdiepende uitgaven, gratis digitaal verspreid	Enkele malen per jaar	Dataspecialisten, auteurs en redacteurs
Publicaties	Verdiepende studies op het gebied van kunst- en cultuurbeleid	Incidenteel	Publicisten, wetenschappers, professionals uit het veld
Lezingen en colleges	Inleidingen voor studenten	Enkele malen per jaar	Universiteiten en hogescholen
<i>Factsheets</i>	Infographics over de cultuur-sector	Incidenteel	Vak- en brancheorganisaties, onderzoeksbureaus

3.3 Debat

Met de functie debat jaagt de Boekmanstichting op een onafhankelijke, neutrale wijze het culturele debat aan. De debatfunctie heeft tot doel meningsvorming te bevorderen; de Boekmanstichting biedt een platform voor alle standpunten die er zijn en ontfermt zich over het agenderen van onderwerpen die in ieders belang zijn, maar waarvan niemand zich eigenaar voelt.

Ook de debatfunctie krijgt extra prioriteit de komende periode, onder meer omdat met deze functie de ambitie en de zichtbaarheid van de stichting worden gestimuleerd. De Boekmanstichting agendeert en initieert, maar laat de praktische uitvoering van debatten over aan anderen. Op die manier kan de stichting haar medewerkers zo inzetten dat er geen capaciteit verloren gaat aan organiserende taken die anderen ook kunnen vervullen. Voorbeelden van deze nieuwe werkwijze zijn de bijeenkomsten bij de KNAW, waarbij de KNAW de organisatie doet en de Boekmanstichting de inhoud verzorgt. Voor de SSBA Salons en de Boekmanlezingen geldt hetzelfde. Via deze samenwerkingspartners wordt bovendien de *inner circle* die nu meedoet aan het debat vergroot.

Activiteit	Beschrijving	Aantal	Partners
Expertmeetings	Fundamentele gedachte-wisseling tussen academici, deskundigen uit het veld en ambtenaren	Twee- à viermaal per jaar	Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), vak- en brancheorganisaties, kennisinstituten
Conferenties	Multidisciplinaire cultuurbeleids-vraagstukken op het raakvlak van onderzoek, beleid en praktijk	Incidenteel	Wisselende partners, zoals LKCA, Kunsten '92, Prins Bernhard Cultuurfonds
Boekmanlezing	Visie op actueel cultuurbeleids- thema door prominente spreker	Eenmaal per jaar	Holland Festival en wisselende denkers en instellingen
Boekman Salons	Presentatie en debat in het verlengde van tijdschriftthema	Viermaal per jaar	Met wisselende instellingen, waaronder SSBA Salon
Debatten	Agenderen van actueel thema	Een- à driemaal per jaar	Wisselende partners, bijvoorbeeld de Raad voor Cultuur over de vaste boekenprijs, het LKCA over de waarde van cultuureducatie en cultuurparticipatie

3.4 Documentatie

De functie documentatie betreft de (digitale) bibliotheek, catalogus, archief, kennisborging, data- en informatieontsluiting en collectiebeheer.

De Boekmanstichting geeft deze functie de komende periode een lagere prioriteit. De publieksfunctie van de bibliotheek, inclusief dagelijks gebruik van de studiezaal, wordt daarom vanaf nu stopgezet. De fysieke collectie is alleen nog op afspraak te raadplegen, zodat bij de medewerkers meer ruimte beschikbaar is voor inhoudelijke werkzaamheden.

Collectieverzameling, -beheer, -archivering en -ontsluiting beschouwt de Boekmanstichting als voorwaardelijk en noodzakelijk voor de realisatie van de andere functies. Met de collectie ontstaat bijvoorbeeld de benodigde input voor de Boekmanpublicaties en de Cultuurindex. Bovendien blijft er zo ten minste één plek in Nederland waar alle literatuur (met nadruk op de ‘grijze’ literatuur zonder ISBN-nummer) aangaande cultuurbeleid beschikbaar is. Het merendeel van de digitale collectie betreft unieke titels. In 2014 is de catalogus aangesloten op WorldCat, de grootste bibliografische databank ter wereld. 83 procent van de titels uit de Boekmanbibliotheek kwam daarin nog niet voor en was dus sterk verrijkend.

Activiteit	Beschrijving	Aantal	Partners
Dataverzameling	Monitoren / statistieken algemeen / jaarverslagen / beleidsplannen / onderzoeken	Afhankelijk van beschikbare bronnen	Ecures-netwerk, overige internationale partners
Collectionering en catalogisering	Verzamelen en beschrijven van (actuele) literatuur / informatie over relevante onderwerpen	Ca. 1.700 titels per jaar	AdamNet, WorldCat
Thematische literatuurlijsten	Samengestelde literatuurlijst over actuele onderwerpen en/ of aansluitend bij debatten en expertmeetings	Afhankelijk van aantal debatten en expertmeetings	

3.5 Deling

De functie deling komt tot uiting in het optreden als verbinder; (onverwachte) partijen die elkaars kennis (en bereik) kunnen gebruiken, elkaar kunnen versterken en inspireren, vinden elkaar via de Boekmanstichting. Zo draagt de stichting haar platformfunctie uit.

Deze functie acht de Boekmanstichting van belang, met name om relevant te kunnen zijn en blijven voor de omgeving. De personele inzet op deze functie blijft nagenoeg gelijk, maar bepaalde initiatieven zijn klaar voor doorontwikkeling. Een voorbeeld hiervan is het platform van cultuurstatistici dat als *community* is ontstaan bij de totstandkoming van de Cultuurindex. Vele leden van het platform droegen als auteur bij aan *De Staat van Cultuur* 1 (2013) en 2 (2015), verdiepende specials van het tijdschrift *Boekman* waarin trends en ontwikkelingen die uit de Cultuurindex naar voren kwamen van deskundige context werden voorzien. De Boekmanstichting wil deze groep verder aan zich verbinden door haar op regelmatige basis uit te blijven nodigen om kennis en informatie met betrekking tot cultuurstatistiek uit te wisselen.

De Boekmanstichting onderhoudt soortgelijke informele netwerken ook op andere terreinen. Zo treffen cultuurwetenschappers elkaar sinds kort geregeld binnen de Landelijke Werkgroep voor Cultuurbeleid en wisselen *young professionals* en studenten binnen Jong Boekman periodiek van gedachten over de ontwikkelingen in de sector en binnen de stichting in het bijzonder.

Activiteit	Beschrijving	Aantal	Partners
Boekman Dissertatieprijs	Prijs voor beste dissertatie op het werkterrein van de Boekmanstichting	Eenmaal per drie jaar	NWO Geesteswetenschappen
Landelijke Werkgroep Cultuurbeleid	Netwerk van academici en lectoren op het werkterrein van de Boekmanstichting	Tweemaal per jaar	Rijksuniversiteit Groningen en Radboud Universiteit
Platform Cultuurstatistiek	Netwerk en klankbordgroep Cultuurindex	Een- à tweemaal per jaar	Ruim 40 cultuurdata-specialisten
Jong Boekman	Groep van jonge 'ambassadeurs' voor de Boekmanstichting	Een- à tweemaal per jaar	17 studenten en <i>young professionals</i>
Onderzoek in zicht	Presentatie van actueel promotieonderzoek	Vier- tot zesmaal per jaar	Cultuurwetenschappers
Kennisoverdracht	Fysieke publicaties en e-pubs, websites, het Boekmanblog en sociale media	Vijf- à tienmaal per jaar	

3.6 Diensten

Onder de functie diensten verstaat de Boekmanstichting het uitvoeren van werkzaamheden, zoals het doen van onderzoek en het inhoudelijk vormgeven van evenementen, debatten en congressen, voor een opdrachtgever tegen vergoeding.

De Boekmanstichting geeft deze functie minder prioriteit, hoewel zij hecht aan haar dienstverlenende attitude, en zal bestaande opdrachten heroverwegen. Opdrachten moeten in het verlengde liggen van inhoudelijke werkzaamheden en passen bij de (publieke) kerntaken van de stichting. Zo heeft de Boekmanstichting in 2015 jaar op verzoek en tegen vergoeding van het Prins Bernhard Cultuurfonds het symposium *Kaalslag of Cultuuromslag* georganiseerd. Dit goed bezochte symposium rond het thema cultuurfinanciering bood een podium voor het werk van de Boekmanstichting en genereerde brede landelijke publiciteit. Over diensten zoals het organiseren van de Johannes Vermeer Prijs in opdracht van het ministerie van OCW treedt de Boekmanstichting in overleg met de minister om uitvoering van de werkzaamheden te heroverwegen. Het is denkbaar dat de Boekmanstichting de inhoudelijke aspecten en begeleiding van de jury blijft verzorgen, maar de organiserende kant uitbesteedt aan een evenementenbureau.

Activiteit	Beschrijving	Aantal	Partners
Boekpublicaties	Vakinhoudelijke publicaties op het werkterrein van de stichting	Incidenteel	In opdracht van verschillende partners
Congressen	Thematisch verdiepende publieksbijeenkomst	Incidenteel	In opdracht van verschillende opdrachtgevers
Johannes Vermeer Prijs	Staatsprijs voor de kunsten	Eenmaal per jaar	In opdracht van het ministerie van OCW

---

4. Instrumenten

4.1 Mix van instrumenten

De Boekmanstichting beschikt over waardevolle instrumenten die voor meerdere functies inzetbaar zijn. Dit hoofdstuk bevat een beschrijving daarvan; eerst een schets van de realisatie in de afgelopen periode en vervolgens het perspectief voor 2017-2020. Ook gaat dit hoofdstuk in op de communicatie van de Boekmanstichting.

4.2 Platform voor cultuurstatistiek

Gerealiseerd

Verzameling en analyse (duiding) van data spelen een steeds belangrijker rol in de culturele sector. De Boekmanstichting vervult daarin een voortrekkersrol en heeft een breed platform voor cultuurstatistiek gecreëerd, dat bestaat uit 40 kennispartners, waaronder dataleveranciers, onderzoeksbureaus, brancheorganisaties, universiteiten en vertegenwoordigers van cultuurbeleid en de cultuursector.

Ontwikkelperspectief

De Boekmanstichting streeft naar verdere bundeling van statistische expertise en informatie. Daartoe wordt actief geïnvesteerd in de relatie met dataleveranciers zoals het SCP, CBS, TNO en culturele branche-organisaties. Dit zal resulteren in één *open access* platform voor cultuurdata, waar nieuwe cultuurcijfers direct in opgenomen worden. Het SCP is benaderd om de informatieverzameling voor de database van *Cultuur in Beeld* in opdracht van het ministerie van OCW uit te voeren. De Boekmanstichting kan daarbij voor nadere duiding en ontsluiting zorgen.

4.3 Cultuurindex

Gerealiseerd

De Cultuurindex Nederland is voor het eerst gepubliceerd in 2013. In 2015 volgde de tweede verbeterde en geactualiseerde versie. De Cultuurindex biedt een unieke tweejaarlijkse nationale reflectie op de staat van cultuur op basis van meer dan 80 indicatoren. Gegroepeerd in de thema's capaciteit, participatie, geldstromen en concurrentiekracht, presenteert de Cultuurindex statistieken over zowel commerciële als non-profitsectoren. De Cultuurindex brengt het omvangrijke palet aan cijfers bij elkaar, analyseert overkoepelende ontwikkelingen, en deelt inzichten met cultuurvelden, overheden en wetenschappers. De Cultuurindex is zodoende een graadmeter voor de staat van cultuur in Nederland, en bovendien een goed vertrekpunt voor beleidsmatig debat.

Ontwikkelperspectief

De komende periode wordt de Cultuurindex zodanig doorontwikkeld, dat de kwaliteit verder stijgt en de bruikbaarheid van informatie toeneemt. In overleg met het platform worden de onderliggende data en de witte vlekken nader verkend en kunnen onderzoeksopdrachten worden uitgezet. Dat doet de Boekmanstichting samen met gespecialiseerde partijen als het CBS en het SCP, maar ook met universiteiten en onderzoeks- en adviesbureaus.

In navolging van de landelijke Cultuurindex verricht de Boekmanstichting een haalbaarheidsonderzoek naar een regionale cultuurindex. In het verlengde van de decentralisatieontwikkelingen zoals stadsregio's en verdere uitbreiding van gemeentelijke bevoegdheden, ligt ook daar een informatiebehoefte. Voor een regionale index heeft de Boekmanstichting een intensieve samenwerking voor ogen met de Atlas voor Gemeenten, die het veldwerk zal doen. Voorwaarde voor deze regionale variant is dat er aanvullende financiering komt. De eerste signalen daarover zijn positief. Het Prins Bernhard Cultuurfonds, het VSB Fonds en Rabobank Amsterdam hebben interesse om de ontwikkeling van deze regionale index mede te financieren.

Het introduceren van een internationale variant van de Cultuurindex lijkt nu niet aan de orde. Andere landen beschikken niet over databases met vergelijkbare kwaliteit en eenduidigheid van definities, waardoor het momenteel niet mogelijk is een relevant instrument te ontwikkelen. Met de Council of Europe en EricArts, de eigenaars van het Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe – de enige langjarige cultuur-

beleidmonitor met inmiddels 43 deelnemende Europese landen – is de Boekmanstichting in een vergevorderd gesprek om na te gaan hoe de Boekmanstichting dit werk vanuit Nederland duurzaam kan versterken. Hierdoor wordt internationaal vergelijkend onderzoek vanuit Nederland makkelijker uitvoerbaar.

4.4 Tijdschrift Boekman

Gerealiseerd

Tijdschrift *Boekman* beleefde in september 2014 zijn honderdste editie. Het tijdschrift staat bekend als degelijk en goed geïnformeerd en is het bekendste product van de stichting. Om het tijdschrift toegankelijk te houden, is het vernieuwd; het boekformaat is ingewisseld voor een magazineformat en artikelen zijn ingekort.

De nieuwe ondertitel van tijdschrift *Boekman* geeft de accentverschuiving binnen de stichting aan: van ‘tijdschrift voor kunst, cultuur en beleid’ naar ‘trends in kunst en cultuur’. De redactie selecteert in samenwerking met gastredacteuren telkens een actueel en urgent thema; een domein dat sterk in beweging is en waarin de huidige ontwikkelingen voor ingrijpende veranderingen (gaan) zorgen binnen de kunst- en cultuurwereld. Voor de invulling wordt vraaggericht overleg gepleegd binnen het domein, wordt samengewerkt voor promotie en presentatie, en zo mogelijk additionele financiering en/of nummerafname gegarandeerd. Zo zijn recentelijk succesvolle edities gepubliceerd over cultuur en gezondheid in nauwe samenwerking met zorgpartijen en verscheen een nummer over de rol van cultuur bij gebiedsontwikkeling met vastgoedontwikkelaars.

Ontwikkelperspectief

De recent ontwikkelde koers waarbij per themanummer samenwerkingsverbanden worden gevormd met *stakeholders* uit het veld, wordt voortgezet in de periode 2017-2020. Dit levert niet alleen extra deskundigheid binnen de redactie op en een vanzelfsprekende vraaggerichte werkwijze, maar ook toegang tot nieuwe afzetmarkten, namelijk het publiek van de stakeholders.

Gepresenteerde opinies worden zo veel mogelijk onderbouwd met feiten en cijfers, in de nieuwe *Boekman Extra*-formule. In deze aanvullende digitale uitgave publiceert de Boekmanstichting online gratis verdiepende achtergrondartikelen of aanvullend onderzoek naar onderwerpen waar nog weinig cijfers over bekend zijn, zoals interactieve kunstcritiek, het aantal amateurschrijvers of een eerste verkenning van de *self-publishing*markt. Boekmanpublicaties worden daarmee een vanzelfsprekend kanaal om de duiding van trends en data efficiënt naar buiten te brengen.

De productie van het tijdschrift wordt zoveel mogelijk buiten de deur geplaatst, waardoor de redactie zich primair op de inhoud kan richten.

4.5 Catalogus

Gerealiseerd

De afgelopen jaren heeft de Boekmanstichting haar collectie gedigitaliseerd. Digitale bezoeken namen tussen 2013 en 2015 met 10.795 toe tot 32.339, een stijging van 33 procent. In 2015 zijn binnen de online catalogus 175.535 webpagina's bekeken in 32.339 bezoeken door 15.944 unieke bezoekers, onder wie 7.786 nieuwe bezoekers.

Ontwikkelperspectief

Het speerpunt in de catalogus wordt digitaal collectioneren. Was in 2015 nog 76 procent van de aanwas digitaal, in 2020 is het streven 85 procent digitale aanwas. Dit betekent dat 75 procent van de gehele collectie in 2020 digitaal beschikbaar is. Daarnaast digitaliseert de Boekmanstichting waar mogelijk fysieke informatiedragers die in de collectie opgenomen zijn. Aanschaf van fysieke informatiedragers wordt beperkt tot 'grijze' literatuur, feiten en cijfers over de cultuursectoren en overige unieke titels die onontbeerlijk zijn voor de relevantie van de collectie. In alle andere gevallen wordt de titel wel in de catalogus opgenomen, maar wordt verwezen naar vindplaatsen in andere bibliotheken.

4.6 Websites

Gerealiseerd

De Boekmanstichting heeft de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in haar online vindbaarheid en beheert twee eigen websites, te weten: www.boekman.nl en www.cultuurindex.nl. Beide websites zijn vernieuwd zodat informatie gemakkelijker vindbaar is. Met behulp van een verbeterde lay-out kunnen bezoekers eenvoudig kennismaken van verschillende nieuwsberichten, trends en ontwikkelingen.

Op www.boekman.nl kunnen bezoekers terecht voor informatie over de stichting, maar ook voor de webwinkel, de bibliotheekcatalogus, een debatagenda, leestips, verslagen van debatten en bijeenkomsten en het laatste cultuurnieuws. Informatiespecialisten verzorgen de dagelijkse update van deze rubriek. Het cultuurnieuws wordt via Twitter gepromoot en veelvuldig bekeken en geretweet. De website www.boekman.nl werd in 2015 58.795 keer bezocht door 37.480 unieke bezoekers. Dit betrof 61 procent nieuwe en 39 procent terugkerende bezoekers.

Via de website www.cultuurindex.nl wordt alle informatie met betrekking tot de Cultuurindex gedeeld. De website wordt door het jaar heen met nieuw beschikbare cijfers aangevuld. Daarnaast fungeert de website als platform voor relevante berichten over het culturele veld en aanvullende analyses van trends. Ook duiding bij het nieuws en analyses op het gebied van culturele feiten en cijfers worden op deze website gepubliceerd, zoals onlangs nog een verdiepend artikel over het vergelijkende Eurostat-onderzoek naar de Europese culturele arbeidsmarkt.

Ontwikkelperspectief

De websites zijn voor de doelgroep de belangrijkste toegangspoort tot de werkzaamheden van de stichting. Zowel qua *look & feel* als qua inhoudelijke content dienen de websites actueel, duidelijk, betrouwbaar en prettig in het gebruik te zijn. De website van de Cultuurindex zal bovendien op termijn uitgebreid worden met een regionale pendant. In het verlengde van de huidige cultuurdatawerkzaamheden wil de Boekmanstichting zich sterk maken voor ontsluiting van alle beschikbare (overheids)statistieken op het gebied van kunst en cultuur. Dit moet resulteren in een publiekelijk toegankelijk platform voor cultuurstatistieken, waarbij tevens leeswijzers en definities worden gegeven; met aandacht voor trends en ontwikkelingen in de cultuursector in den brede, over langere termijn, inzichtelijk gepresenteerd en onderbouwd met op één webadres te vinden bronmateriaal.

4.7 Communicatiestrategie

Het advies van de Raad voor Cultuur om meer te doen aan de zichtbaarheid neemt de Boekmanstichting ter harte. De Boekmanstichting streeft daarbij naar een groot bereik onder de specifieke doelgroep en niet een breed publiek in het algemeen. Daartoe ontwikkelt de Boekmanstichting een gerichte communicatiestrategie. Deze moet zorgen voor enerzijds grotere bekendheid en vindbaarheid van de Boekmanstichting en anderzijds betere zichtbaarheid van informatie, die relevant, actueel en feitelijk is. Dat kan door de verschillende publicatiekanalen beter te benutten: websites, social media, tijdschrift *Boekman*, online publicaties als *Boekman Extra* en de catalogus. Daarbij heeft de Boekmanstichting twee sporen voor ogen: een actueel spoor met cultuurnieuws via de website en social media, en een beschouwend spoor met aandacht voor diepteanalyses bij het actuele nieuws, voorzien van feitelijke onderbouwing.

Daarnaast wil de Boekmanstichting sterker inspelen op de dynamiek in de culturele jaaragenda. Beschikbare informatie, *factsheets*, cijferduiding en literatuuroverzichten moeten beter afgestemd worden op jaarlijks terugkerende evenementen die een beleidscomponent in zich dragen, zoals bepaalde festivals (Holland Festival, het Filmfestival of de Frankfurter Buchmesse), belangrijke cultuurcongressen (Cultuur in Beeld, Paradijsdebat en branchecongressen) of politieke gebeurtenissen zoals Prinsjesdag en nationale, provinciale of gemeentelijke verkiezingen.

De Boekmanstichting wil haar bereik nog verder vergroten onder studenten en jonge professionals, alsook onder lokale cultuurambtenaren. Door het genereren van relevante informatie kan de zichtbaarheid van de Boekmanstichting onder deze laatste doelgroep toenemen. In internationaal opzicht geldt dit voor potentiële gebruikers van de online catalogus, want ook voor buitenlandse is dit een unieke schatkist van informatie over kunst, cultuur en maatschappij.

In de communicatie maakt de Boekmanstichting in de toekomst nog beter gebruik van samenwerking met haar *stakeholders*, die eveneens vakmatige doelgroepen hebben in aanpalende maatschappelijke domeinen, waarbij via *cross-overs* een groter bereik kan worden gecreëerd.

---

5. Organisatie

5.1 Kwesties en consequenties

Dit laatste hoofdstuk gaat over de consequenties die de benoemde koers heeft voor de organisatie. Hiermee komt de Boekmanstichting tegemoet aan de wens van de Raad voor Cultuur om daarin inzicht te geven.

Onderwerpen die aan de orde komen zijn de personele invulling van de nieuwe prioriteiten, de beoogde formatie vanaf 2017 en mogelijke varianten daarvoor. Verder wordt in dit hoofdstuk de governance beschreven en worden de bijstellingen ten aanzien van financiën weergegeven, waardoor de Boekmanstichting in staat is een sluitende begroting te presenteren.

De transitie naar een meer vraaggericht kenniscentrum is realiseerbaar met een overzichtelijk aantal keuzes op personeel vlak, die de organisatie op eigen kracht kan doorvoeren. Alleen indien er externe omstandigheden zijn die de Boekmanstichting hiertoe dwingen, zullen een ingrijpender transitie en reorganisatie nodig zijn, die niet zelfstandig uitvoerbaar en financierbaar zijn. De omvang van de transitie en het tempo daarvan worden mede bepaald door de verplichtingen en mogelijkheden die het ministerie van OCW daarvoor biedt, maar ook door het ophanden zijnde onderzoek naar de ondersteunende instellingen in 2017.

5.2 Personele invulling van prioriteiten

De Boekmanstichting stelt in de periode 2017-2020 nieuwe prioriteiten in de functies. Nieuwe prioriteiten vragen om aanvullende competenties die de Boekmanstichting deels in huis heeft, deels in huis moet halen, maar ook in toenemende mate inhuurt of afneemt bij andere partijen. Een voorbeeld is dat voor het vormgeven en ontwikkelen van nieuwe instrumenten of ICT-systemen tijdelijk expertise nodig is, die niet standaard in huis hoeft te zijn. Daarom creëert de Boekmanstichting een flexibele schil, zodat ze de benodigde aanvullende inzet kan leveren zodra zich een eigen behoefte of een vraag vanuit de markt of partners voordoet.

De prioritering en invulling van de functies leidt tot een verschuiving van het aantal en het soort activiteiten en de daaruit voortvloeiende werkzaamheden voor de medewerkers. Dit heeft gevolgen voor de formatie van de Boekmanstichting, enerzijds voor de kwalitatieve invulling van elke functie, die eerst wordt geschetst, anderzijds voor de inzet in uren per functie, die daarna wordt uitgewerkt.

De functie *duiding* krijgt een hogere prioriteit. Om de in de visie uitgesproken ambitie waar te maken, zal de Boekmanstichting investeren in de benodigde expertise voor *duiding*, waarbij te denken valt aan statistische en analytische vaardigheden. De Boekmanstichting zal het agenderend en communicerend vermogen voor de functies *debat* en *deling* versterken. Met de verschuivingen in prioriteiten, maar ook gezien de technologische mogelijkheden, zullen de aard en omvang op het gebied van *documentatie* verschuiven naar digitale ontsluiting, en minder gericht zijn op fysieke afhandeling en administratie. Voor *diensten* geldt dat deze in principe slechts dan worden geleverd als daar voldoende externe financiering tegenover staat. Voor *diensten* is dan ook geen vaste bezetting nodig en wenselijk, anders dan de coördinatie hiervan.

5.3 Gevolgen voor de formatie

Omwille van de zorgvuldigheid wordt in dit plan ten aanzien van personeel in generieke termen gesproken, en is een verdeling naar soorten medewerkers gemaakt. De maatregelen met betrekking tot de formatie zijn niet op het niveau van individuele functionarissen beschreven.

Huidige en beoogde formatie in relatie tot vijf functies

De huidige formatie bestaat uit 9,43 fte, verdeeld over twaalf medewerkers. Onderstaand overzicht toont de huidige inzet per soort medewerker, verdeeld over de vijf functies die in deze koers zijn onderscheiden. Daarnaast is er formatie voor beheer, waaronder *financiën*, *personeel*, *faciliteiten*, *communicatie* en *ICT* vallen, conform het onderscheid dat op verzoek van het ministerie van OCW wordt gemaakt in beheer en activiteiten.

Vervolgens is de beoogde formatie voor de komende periode geïdentificeerd, waarbij de personele gevolgen zoals benoemd in paragraaf 5.2 zijn gekwantificeerd. Met deze nieuwe formatie kunnen de in hoofdstuk 3 beschreven prioriteiten en herziene activiteiten worden gerealiseerd.

Fte per functie	Totaal	Duiding	Debat	Deling	Diensten	Documentatie	Beheer
Formatie in 2016	9,43	2,20	0,70	2,23	0,30	2,00	2,00
Formatie per 2017	9,40	2,80	1,00	1,80	0,30	1,50	2,00
<i>Vershil t.o.v. 2016</i>	- 0,03	+ 0,60	+ 0,30	- 0,43	0	- 0,50	0

In de formatie per 2017 is uitgegaan van een vergelijkbare omvang van de organisatie, in zowel fte's als aantal medewerkers. De kritische massa van de organisatie blijft daarbij aan de lage kant, zoals noodzakelijk was na de bezuinigingen per 2013, maar wordt niet verder aangetast. Bovendien wordt voorzien dat personele wisselingen en natuurlijk verloop al op korte termijn ruimte scheppen om in de hier benoemde formatie enkele nieuwe medewerkers aan te stellen. Met name de verhoogde inzet op duiding zal een aanzienlijke impuls geven aan de inhoudelijke en analytische kracht van de Boekmanstichting in haar profiel als kenniscentrum.

Bovenstaande nieuwe formatie is per begin 2017 realiseerbaar. Daarmee is een op korte termijn haalbaar perspectief gecreëerd dat recht doet aan de visie en de koers van de Boekmanstichting en tevens inspeelt op de verwachtingen van de Raad voor Cultuur.

Perspectief voor langere termijn is groei

Voor de komende periode is gezien de middelen een consolidatie wenselijk. Het perspectief na 2020 is groei, waarbij de formatie juist wordt versterkt op die onderdelen waarmee de impact van het werk nog verder kan worden vergroot op het gebied van duiding, debat en deling. Daar is in de cultuurnotaperiode 2017-2020 geen budgettaire ruimte voor, dus dit kan pas na 2020 realiteit worden. De Boekmanstichting is voornemens om het groeiperspectief te concretiseren als de analyse van de ondersteunende instellingen in de basisinfrastructuur die in opdracht van het ministerie van OCW in 2017 zal worden uitgevoerd, hiertoe aanleiding geeft.

5.4 Governance

De Boekmanstichting volgt de Governance Code Cultuur en onderschrijft de aanbevelingen uit de Code Culturele Diversiteit. De Boekmanstichting is zich daarbij bewust dat het verankeren van culturele diversiteit in de organisatie binnen de voorgeschreven pijlers (publiek, programma, personeel en partners) een langjarig proces zal zijn. Op het niveau van de Raad van Toezicht wordt het goede voorbeeld

echter al vele jaren gegeven. Voorheen werden leden benoemd op voordracht van vaste instanties uit genoemde gelederen. Eind 2014 besloot de Raad van Toezicht in goed overleg met OCW tot het aanpassen van de statuten in lijn met de Governance Code Cultuur en werd het sectoraal gekanaliseerde voordrachtensysteem losgelaten. De Raad van Toezicht bestaat thans uit acht personen met zeer uiteenlopende achtergronden. De leden zijn bovendien afkomstig uit verschillende maatschappelijke sectoren, zoals kunst- en cultuurbeleid, gemeenten, provincies, universiteiten, cultureel erfgoed, musea, podiumkunsten en bedrijfsleven.

5.5 Financiën

In de aanvankelijk ingediende begroting 2017-2020 verzocht de Boekmanstichting om een verhoging van 105.000 euro structurele subsidiegelden ten behoeve van het verzamelen, ontsluiten en duiden van cultuurdata. Dit verzoek is niet gehonoreerd. De begroting voor 2017-2020 is daarom aangepast aan het door het ministerie van OCW gereserveerde subsidiebedrag van 720.000 euro.

De visie die de Boekmanstichting in dit activiteitenplan presenteert, vertaalt zich in de begroting 2017-2020 in lagere beheers- en activiteitenlasten voor personeel ten opzichte van de realisatie over 2015. In lijn met de nieuwe koers zal in 2017 een aantal personeelwisselingen plaatsvinden wegens aflopende contracten, pensionering en het wegvallen (bibliotheekbalie) of uitbesteden van bepaalde interne werkzaamheden. Hierdoor wordt het mogelijk te bezuinigen op niet-inhoudelijke werkzaamheden. Ook de materiële lasten zijn op diverse punten licht bijgesteld ten opzichte van de eerder ingediende begroting, waardoor deze sluitend is.

Voor het verder ontwikkelen van een regionale Cultuurindex, alsmede het implementeren van een online platform voor cultuurstatistieken zal de komende jaren naar additionele financiering worden gezocht. Indien de Boekmanstichting inderdaad een leidende rol op zich neemt bij de voortgang van het Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe, zal dit niet binnen de huidige begrotingsruimte ingepast kunnen worden. Het ligt voor de hand hiervoor Europees opererende (publieke en private) fondsen aan te schrijven. Dit zijn illustraties van de dwingende opgave om aanvullende activiteiten waarvoor de Boekmanstichting een aanbod kan ontwikkelen, extern en met marge te laten financieren door externe (markt)partijen.